

зменшення ризиків це дає більшу гнучкість підприємству у прийнятті рішень, які стосуються фінансової політики.

Отже, фінансова політика є ключовим інструментом управління фінансовими ресурсами та досягнення стратегічних цілей. Цей процес вимагає уважного аналізу і планування, враховуючи різноманітні фактори, які впливають на нього. Важливо відзначити, що фінансова політика має бути гнучкою та адаптивною, оскільки умови і вимоги можуть змінюватися з часом. Правильно сформована фінансова політика допомагає підприємству забезпечити стабільність, ефективність та сталість у фінансовій сфері.

УДК 336.2

Провальна Юлія

студентка групи ПФМ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник: Крупка Андрій

кандидат економічних наук

доцент кафедри економіки та фінансів

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

м. Тернопіль, Україна

Yuliia Provalna

Student of PFm-51 group

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Ternopil, Ukraine

Scientific supervisor: Andrii Krupka

PhD (Economics)

Associate Professor of the Economics and Finance Department

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Ternopil, Ukraine

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ FEATURES OF TAX SYSTEM IN WAR TIME CONDITIONS

Податки відіграють важливу роль в структурі доходів бюджетів усіх рівнів та в забезпеченні стабільності функціонування національної економіки. Зокрема, більше половини всіх надходжень зведеного бюджету країни формуються саме за рахунок податкових платежів. З початком повномасштабної війни в Україні ситуація зі сплатою податків суб'єктами господарювання була надзвичайно складною. Очевидно, що галузь потребувала рішучого втручання та допомоги з боку держави. Військові конфлікти завжди мають серйозний вплив на економіку країни і вимагають від уряду прийняття ефективних заходів щодо податкової політики, яка б враховувала поточну ситуацію.

Серед найважливіших негативних чинників, які суттєво впливають на податкову систему, виокремимо наступне:

- втрата частини територій – отримувати чи управляти податковими надходженнями на окупованих територіях стало практично неможливим;

- фізичне руйнування підприємств та налагоджених умов роботи – окупація порушила роботу значної кількості підприємств, багато з них релокувалися чи й зовсім припинили свою діяльність, бо окрім усіх довоєнних проблем, підприємствам довелося боротися забезпечення безпеки своїх працівників [1]. Власні доходи втратили підприємці, наймані працівники, а, відповідно, держава недоотримала значну частину податкових надходжень;

- еміграція населення – за останніми даними сьогодні за кордоном перебуває 8 млн 177 тис. українців та за статистикою, кожних 5 місяців, ця цифра збільшується на ~190 000 тис. [2];

- релокація підприємств, яким заново потрібно налагоджувати виробничі зв'язки та процес виробництва (з початку війни із зони бойових дій переїхали 833 підприємства. 657 з них вже функціонують на новому місці) [3].

- збільшення частки імпортих закупівель, що є загрозою національним виробникам та значно збільшує частку державних видатків експортного характеру тощо.

Звичайно, в умовах воєнної нестабільності економіки вирішення кожної зі згаданих проблем залишається складним завданням. Уряд на початку військового вторгнення запровадив ряд заходів, щоб стабілізувати податкову галузь задля унеможливлення або хоч мінімізації ухиляння від сплати податків [4].

Основні заходи, які здійснювала держава з метою забезпечення стабільності податкової системи України:

- звільнення від фінансової та адміністративної відповідальності за несплату податкових платежів, або невчасне подання податкової звітності для фізичних та юридичних осіб, які не мають можливості це зробити через бойові дії;

- було зупинено податкові перевірки;

- операції з надання благодійної допомоги на користь сил оборони і лікарень та суми відшкодування вартості пального, витраченого на перевезення такої допомоги, не оподатковуються;

- особи, які беруть безпосередню участь у воєнних діях, звільняються від відповідальності за невиконання податкових обов'язків;

- не застосовувалися санкції через невикористання реєстраторів касових операцій;

- соціально значущі продукти харчування, лікарські засоби та медичні вироби не оподатковуються ввізним митом;

- введено в дію цілий ряд пільг щодо оподаткування ПДВ;

- на період воєнного стану суттєво розширено можливість платників податків застосовувати спрощену систему оподаткування;

- значно послаблені вимоги щодо отримання та перевірок дозвільних документів тощо.

Забезпечення стабільних податкових надходжень в умовах війни вимагає поєднання заходів для підвищення ефективності системи збору податків та захисту від можливих зловживань та проявів корупції. Важливо також враховувати соціальні та економічні наслідки війни на населення та бізнес. Поступова відміна податкових пільг, запроваджених на початку війни, необхідний крок, проте впроваджувати такі зміни потрібно враховуючи реальний стан економіки та платоспроможність суб'єктів господарювання.

Суспільні та фінансові кризи дуже часто стають рушійною силою для проведення структурних реформ в економіці. Сьогодні важливо вирішувати не лише поточні проблеми, але й стратегічно вибудовувати орієнтири майбутньої податкової системи. Успішна реформа податкової системи з метою оптимізації та спрощення податкових платежів може покращити її ефективність та привабливість для платників податків, а збільшення прозорості та передбачуваності податкового законодавства також може залучити більше платників.

Звідси, бачимо, що дії з боку держави були рішучими й достатньо оперативними. Та підхід, який був запровадженим тоді, очевидно вичерпав своє. Держава поступово відходить від ліберального ведення своєї фіскальної політики, декларуються зміни податкового законодавства, а отже, в умовах естабільності подальші дослідження піднятої тематики є надзвичайно актуальними.

Перелік використаних джерел:

1. Провальна Ю. Релокація українського бізнесу: переміщення підприємств в умовах повномасштабного російського вторгнення. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/38500/2/FMZKPNES_2022_Provalna_Y-Ukrainian_business_relocation_84-86.pdf

2. Мультимедійна платформа іномовлення України УКРІНФОРМ. Кількість українців та їх міграція за кордон через війну. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3732355-killist-ukrainciv-ta-ih-migracia-za-kordon-cerez-vijnu.html>

3. Доступ до правди. Куди релокувалось найбільше підприємств. URL: <https://dostup.pravda.com.ua/news/publications/kudy-relokuvalos-naibilshe-pidpriemstv-vidpovid-na-zapyt>

4. Мультимедійна платформа іномовлення України УКРІНФОРМ. Як Україна реформуватиме податкову систему після війни. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3688038-ak-ukraina-reformuvati-podatkovu-sistemu-pisla-vijni.html>